

Izhaja

vsak četrtek
tudi več

5314

Licejska knjižnica

D.
Slj.

Ljubljana

Roko samo po eni
strani napišejo, druga stran
naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor
priložiti pošto znamko.Nefrankirani dopisi se ne
sprejmejo.

MIR

Glasilo koroških Slovencev.

Velja

za celo leto K 20.—
» pol leta » 11.—
» četrt » » 6.—
» 1 mesec » 2.—za inozemstvo primeroma več.
Naročnina se plačuje vnaprej.Za oglasila se plačuje po 50 v, med
besedilom po 1 K za 1 cm² vsa kokrat,
minimum 24 cm². — Za poslano se
plačuje po 80 v, za parte, zahvale in
izjave po 1 K za 1 cm². — Za male
oglasje se plačuje po 30 v za besedo;
debelo tiskano 60 v vsakokrat;
minimum 5 K.Za izvestilo pri upravnistvu 3 K posebej.
Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.Denar naj se pošilja na naslov:
Upravištvo lista »Mir«,
Prevalje, Koroško.

Leto XXXIX.

Prevalje, 6. avgusta 1920.

Št. 39

Poziv pravici.

Vsi, ki so zadnje nedeljo (25. VII. 1920) prisostvovali sijajni manifestaciji Slovencev v Velikovecu in v Borovljah, so si želeli, da bi bili prisotni tudi vsi člani medzavezniške komisije v Celovcu, da vidijo opravičeno razburjenje skoro dvajset tisočev slovenskih glasovalcev, razburjenje, ki je prevzelo vsa slovenska srca, čim se je pojavila vest, da bi morala biti demarkacijska črta med obema conama odpravljena, da vidijo dalje neomajeno zaupanje, ki ga je ohranilo naše ljudstvo, čeprav je bilo v svoji lojalnosti že tolikokrat prevarano in razočarano, še vedno v pravično rešitev tega vprašanja, in da se na konec prepričajo, da se je slovensko ljudstvo, v svesti si svoje dobre pravice, odločilo braniti pravično stvar do zadnje skranjosti.

V svoji proklamaciji nam medzavezniška komisija priporoča, da čuvamo mir in red v deželi.

Toda odprave demarkacijske črte bo spravila mir in javni red, ki ga je s tolikim trudom in energijo vzpostavila pred enim letom naša vlada, v nevarnost ter bi zelo otežkočila delo nadziranja, katero je sentžermenski mir poveril omenjeni komisiji.

Končno bi odprave demarkacijske črte bila kršenje same sentžermenske pogodbe, katere se je jugoslovanska država dozdej tako vestno držala.

Upamo, da bodo zavezniki upoštevali usodepolne posledice, ki bi jih mogla izzvati vsaka menjava sedanje meje v korist Nemški Avstriji in da bo medzavezniška komisija v Celovcu tudi z naprej vršila svoje delo pomirljivosti in pravičnosti do dneva, ko bo narod sam s svojo nemahljivo voljo za vedno določil svoje meje.

Koroški Slovenec.

Appel à la Justice.

Ceux qui, dimanche dernier (25. VII. 1920.), ont assisté à cette grandiose manifestation slovéne, à Velikovec et à Borovlje, ont eu l'unique désir que tous les représentants de la Commission interalliée à Celovec y eussent été présents pour voir, d'un côté l'émotion justifiée de presque vingt mille votants slovènes, émotion qui envahit tous les coeurs slovènes dès que le bruit se fit entendre, que la ligne de démarcation entre les deux zones devrait être abolie — pour voir d'autre côté l'inébranlable confiance que notre peuple, quoique bien des fois trompé et désillusionné dans sa loyauté, a conservé toujours dans une juste solution de cette question, enfin, pour se convaincre que la population slovène, forte de son bon droit, a résolu de défendre la cause juste jusqu' à la dernière extrémité.

Dans sa proclamation la Commission interalliée nous recommande de maintenir la paix et l'ordre dans le pays.

Or, l'abolition de la ligne de démarcation mettrait la paix et l'ordre public qui, il y a un an, ont été restitués avec tant d'effort et d'énergie par le gouvernement yougoslave, en danger et entraverait fort le travail de contrôle dont la Commission susnommée est chargée par le traité de paix de Saint-Germain.

Enfin l'abolition de la ligne de démarcation serait une violation du traité de S. G. lui-même, que notre gouvernement a respecté si scrupuleusement jusqu' à présent.

Nous osons espérer que les Puissances Alliées prendront note des conséquences fâcheuses que pourrait provoquer une modification de la frontière actuelle au profit de l'Autriche et que la Commission interalliée à Celovec poursuivra son oeuvre d'apaisement et de justice jusqu' au jour où le peuple lui-même, par son inébranlable volonté, fixera pour toujours ses frontières.

Un Carinthien-slovène.

Vsem Jugoslovonom je treba v prvi vrsti ponosa in samozvesti. Samozvest nam bo dala prepričanje, da pridemo prej ali slej do uresničenja svojih zahtev, ker vse izvirajo iz naravnega prava vseh narodov po popolnem ujedinjenju; ponos pa nam bo branil, da bi padli moralično tako globoko kakor koroški Nemci, ki klečeplazijo pred onimi, ki so jih med vojsko najbolj zaničevali in sramotili in ki so si podjarmili nad pol milijona njih najboljših plemenskih bratov!

Mi ne klečeplazimo in ne poznamo lizanstva. Mi zahtevamo le, da se varujejo in upoštevajo naše pravice. V kolikor se nam odrekajo, se bomo zanje borili do zadnjega. Sedaj pa velja v prvi vrsti, da gremo zanje v boj potom glasovanja in sicer do zadnjega moža!

Manifestacijski shod v Borovljah.

Borovlje, 27. julija 1920.

Kaj takega nihče, tudi največji optimist, ni pričakoval. Na tistem, brez vsakega hrupa in agitacije, se je zbralo v nedeljo, dne 25. julija, sedem do osem tisoč ljudi na glavnem trgu v Borovljah, da povzdigne svoj glas in protestira proti nameravani kršitvi saintgermainске mirovne pogodbe. Toliko ljudi je prišlo in še več naših popolnoma zanesljivih bojnikov je moralo ostati doma. Trg je bil skoraj premajhen; glava pri glavi so stali in z nepopisnim navdušenjem spremljali izvajanja govornikov: dr. Čemerja, Kanduta, Brandnerja, ge. Čuček in dr. Arnejca.

Shod je bil nameravan kot protestni shod, pa se je razvil v sijajno manifestacijo za našo staro pravdo, za našo koroško zemljo, za naš slovenski Rož. Ves Rož je klical: roke proč od pismeno nam od antante zajamčenih pravic! Roke proč od naše zemlje! Nikomur je ne damo! Naša je in božja.

S to armado, kakoršno smo videli v nedeljo, se tudi odprave demarkacijske črte ne bojimo. Prepozno za Nemce prihaja. Njihova pšenica ne bo več dozorela, naša pa je že. Na dan glasovanja bomo bogato žetev spravili v svoje žitnice. V naše ljudi je prišel pogum in samozvest. Sedaj vedo, za kaj gre.

Če bi bili odprli črto prej, bi bilo nevarno za nas. Spečega junaka lahko vsak paglavec premaga. Slovenski junak pa se je zbudil in se nikogar več ne boji, ne Mihlana in ne drugih, ki so ga vzeli pod svojo zaščito, ali o katerih si vsaj nadute brihtne nemškutarske glave domišljujejo, da so jih vzeli. Slovenski Martin Krpan je vstal. Le odprite mu črto! Pred Celovec pojde in Celovec bo trepetal pred njim.

Glasovanje.

Razglas prebivalcem koroškega plebiscita.

Dne 25. julija je publicirala plebiscitna komisija v Celovcu prebivalcem koroškega plebiscitnega ozemlja proklamacijo, v kateri javlja svoj prihod ter pozivlja ljudstvo, da naj vzdrži red in mir. Plebiscitna komisija izjavlja, da jamči za svobodno in neodvisno glasovanje ter obljublja nepristransko in pravično postopanje.

Proklamacija plebiscitne komisije se glasi: „Približuje se dan ljudskega glasovanja, h kateremu boste v kratkem poklicani. Medzavezniška komisija Anglije, Francije in Italije je prišla, da se nastani začasno v Vaši sredini, z jasnimi ciljem, da nadzoruje delo modrosti in pravičnosti. Želimo, da Vam takoj ob svojem prihodu naglasimo važnost načel spoštovanja ljudske volje, tistih načel, za katere se navdušujejo naši svobodoljubni narodi, zastopani po svojih vladah, kajti Vaša naroda sta sedaj pozvana, da postaneta deležna

Univ. prof. dr. Rado Kušej:

Ohranimo si ponos in samozvest.

Plebiscitna komisija obljublja pravičnost in zatrjuje, da bo vsak po prosti volji lahko oddal svoj glas za državo, kateri hoče pripadati.

Nemci pa po svojih časopisih pozivljajo svoje pristaje, da naj se nemudoma oglašajo vsi oni, ki se hočejo vrniti v glasovalno ozemlje, kadar postane demarkacijska črta prosta.

Oni tedaj upajo, da se jim posreči nakana, odpraviti zastraženo začasno mejno črto med conama A in B. V tem upanju jih brez dvoma podpirajo gotove obljube delegatov velesil, ki nas pa nikakor ne smejo spraviti v zadrego.

V sedaj že ratificirani senžermenski pogodbi je nam zajamčena uprava cone A. Bistveni del te uprave tvori tudi varnostna služba na meji. To službo vrše naše straže. Ako bi odpadle straže, bi postala vsaka redna uprava nemogoča, mir in red, po katerem kliče najbolj komisija sama, bi bila pokopana. Ni nam treba tedaj nič drugega, kakor da se sklicujemo na v pogodbi sami nam zajamčeno pravico do uprave, da prekrižamo vse nakane koroških Nemcev in morebitnih njih zaščitnikov.

Vsaka pogodba ureja gotovo pravno razmerje med pogodniki. Iz tega sledi, da je za vse pogodnike enako obvezna, da nalaga vsem pravice in dolžnosti in da sme vsak pogodnik od drugega zahtevati, da sklenjeni dogovor natančno izpolnjuje. Ker gre za dogovor med strankami, je vsaka sprememba na njem brez sporazuma med vsemi pogodniki nemogoča, nedopustna.

Senžermensko pogodbo je podpisala tudi naša država. Brez njenega dovoljenja je tedaj vsaka

sprememba na njej nemogoča, pravno izključena. Razburjenje radi govoric o odpravi demarkacijske črte med glasovalnima conama A in B je bilo tedaj ob hladni presoji cele zadeve neopravičeno. Preko prava, preko naših pogodbenih pravic tudi velmožna antanta ne sme iti. S tem pa seveda ni rečeno, da ne bi nas skušala v korist lizanskih Nemcev okrniti, ako nas najde zopet tako slabotne, tako brez hrbišča in tako popustljive, kakor svoj čas, ko smo izpraznili Celovec. To pot pa imamo pravno zaslombo za svoje odklonilno stališče, senžermensko pogodbo. Proti vsakemu, tudi proti antanti, moramo odločno braniti v pogodbi nam zajamčene upravne pravice, ako nam bi jih hotel kdo krajšati. Kdor se hoče vrniti v naše območje, proti temu se nahajamo v silobranu in ga smemo zavrniti z najostrejšim orožjem.

Tistega, ki brani svoje pravice, ne sme nikdar zapustiti samozvest, ni se mu treba pred nikomur ponižati. Ne jemljimo več prošenj na svoj jezik, naš govor naj bo: zahtevamo! Kdor grabi po naši posesti, ga pošljimo z ognjenim bičem tja nazaj, od koder je prišel.

Pozdrav zastopnikom antante, objavljen v 36. št. „Mira“, je bil na mestu. Toda s tem naj bo tudi povedano vse, niti besedice več! Gospoda ima priliko, da sama opazuje in sodi. Mi nimamo povoda, se braniti napram obrekovanjem koroških Nemcev, niti prositi za naklonjenost. Tudi o pravičnosti si ne delamo nikakih iluzij in globokih nad, ker vemo, da najde pravico le oni, ki se zanjo bori, nikdar pa tisti, ki zanjo prosi. Kak uspeh imajo prošnje za pravico in kaka pravica se deli tam, od koder jo je pričakoval kakor luč iz Jutrovega celi svet, to vidimo najjasnejše na svojih primorskih bratih!

istih dobrot in da dosežeta iste pravice. Temeljni pogoji za neovirano vršenje teh pravic so: javen red, enakost plemen in narodnosti pred zakonom, medsebojno spoštovanje mišljenja in veroizpovedi, kratko: mir in red. Tem temeljnimi pogojem se mora vsakdo pokoriti v celotnem njihovem obsegu in jih ne sme nikoli kršiti. V trdnem upanju, da bodo Vaše lokalne, civilne in verske oblasti mogle te pogoje uveljaviti, prepuščamo njihovo vršitev razumnosti in dobri volji prebivalstva. Nismo prišli, da Vam s silo naložimo svojo voljo, temveč s trdnim sklepom, da verno izvršimo nalog, ki so nam ga poverile sile. Jamčimo za svobodno in neodvisno vršitev glasovanja. Ue bomo dovolili, da se vrši pritisk pred glasovanjem ali pa maščevanje po glasovanju. Ne bomo trpeli, da se uporabljajo nepoštena sredstva, ki bi povzročila nepravilen izid glasovanja. Vršili bomo svojo nalogo nepristransko in čuvali bomo pravico v tem svečanem trenutku, ko Vas kličejo dogodki, da si izberete potem glasovanja, ki naj bo izraz Vaših src in Vaše vesti, tisto državo, kateri boste v bodočnosti pripadali. — S. Capel Peck, predsednik, Velika Britanija. — Charles de Chambrun, Francija. — Princ Livio Borghese, Italija.

Celovec, 21. julija 1920.

Politični pregled.

Naša država.

Dne 25. julija smo izpraznili Radgono, ki jo je mirovna konferenca prisodila Nemcem. Zato pa smo zasedli Apaško dolino. N. Avstrija mora dovoliti tranzitni promet skozi Radgono na Ljutomer. — Za spremembo imamo zopet vladno krizo, ki se naj bi z ozirom na zunanji politični položaj in na plebiscit na Koroškem kmalu končala! To zahteva domovina! — Romuni snubijo našo državo, da bi jim pomagala nastopiti proti boljševikom. Naj se jih sami ubranijo! — Naš zunanji minister je objavil, da se naše kraljestvo ne nahaja več v vojnem stanju z avstrijsko republiko. Mir je bil sklenjen 16. julija, ko je bila ratificirana senžermenska mirovna pogodba. Tako je prenehalo vojno stanje med Dunajem in Beogradom, ki je trajalo skoraj 6 let (12 dni manj).

Avstrijska republika.

Madžari vpadli v Fürstenfeld.

Madžari so po dnevu vpadli v Fürstenfeld, tam pobrali vse puške in strelivo ter zopet odšli. Po Dunaju se širijo vesti, da so orožje, ki so ga ukradli v Fürstenfeldu, razdelili v zapadni Ogrski med one ljudi, ki se protivijo temu, da se zapadna Ogrska priključi avstrijski republiki. Boje se tudi, da ne bi prišli tudi v Hartberg in tam tudi pobrali puške in strelivo. V Hartbergu in Fürstenfeldu so imeli vsled tega več orožja, ker so stražili avstrijsko mejo proti ogrskim boljševikom.

Poljska.

Med svetovno vojsko smo dostikrat čuli ime novati Baranoviče. Ta kraj je tudi sedaj važen. Pri Baranovičih so se sešli odposlanci ruske rdeče armade (boljševiki) in poljski odposlanci, katere so odposlali Poljaki tja, da prosijo boljševike za mir, oziroma premirje. Boljševiki so prekoračili prejšnjo rusko-gališko mejo in so se vsuli v Galicijo. Poljska vojska boži v neredu in se pomika nazaj. Kaki bodo pogoji za mir, še ni znano.

Iz cone B.

Celovec. (Prostost v Nem. Avstriji.)

Naši nemčurji, ki škilijo čez Krko, imajo vedno polna usta „frajhajt“, tako da se skoraj davijo. Da pa boste kmetje in poštene delavci vedeli, kako vro „frajhajtli“ navdahnjene bratce imajo onkraj črte, naj služi sledeči resnični dogodek, ki ga ponatiskuje „Krn. Tagblatt“ z dne 11. 7. 1920, števil. 155.: V vrtu elizabetinskega samostana v Celovcu so delali štirji zidarji čez 5. uro. Čez dva dni so jim prišli neznani možje groziti, da jih zapodé, ako jih še enkrat najdejo po 5. uri pri delu. Res so prišli in zlezli na drevesa drevo-reda, da bi se prepričali, so li delavci res delo že končali. Dva moža sta prišla celo k samostanskim vratom, češ, da hočeta kot dobra prijatelja z delavci govoriti. Ko se jima je reklo, da so že odšli, sta postala surova. Medtem se je zbralo na cesti kakih sto moških. Še pozneje so preiskovali, je li res, da so zidarji delo pustili. In nemški list pristavlja: „Da muß man sich wirklich fragen, wohin werden wir noch kommen, wenn gegen Arbeitsfreudige ein solcher Terror ausgeübt wird.“ Kam bomo prišli, če se bo delavce, ki bi radi delali, tako strahovalo! Kje je torej tako hvalisana „frajhajt“ nemških soc. demokratov?

Če svoje lastne sodelavce tako strahujejo, kako bodo šele kmete, ki bi hoteli zlesti pod njih nemejeno komando v Nem. Avstriji. Na ta način se Nem. Avstrija nikdar ne bo izkopalala iz svojih razvalin in s svojimi še ostalimi slabimi zidovi bo pokopala še one zaslepljenke, ki se ji hočejo približati. V Jugoslaviji pa bodo prosti vsi in svobodni kmet bo steber države.

Celovec. „Mir“, „Korošec“ in „Draupost“ vzbujajo v Celovcu v zadnjem času radi razkritja nemške propagande, posebno ker je sedaj dognano, kdo je od Nemške Avstrije podmazan, veliko pozornost. — Z velikim zanimanjem so čitali „Mir“, posebno na deželnem sodišču, in so visoki gospodje sodniki z ogorčenjem vzeli dejstvo na znanje, da stoje v nemški propagandi elementi, kateri so že po večkrat kaznovani in katere išče deželno sodišče. V Celovcu samo to obžalujejo, da ne dobijo dosti naših listov.

Če prideš v Celovec in čutiš, da prideš iz Jugoslavije, se ti približajo takoj različne osebe, ki vse začno vpraševati: „Haben's Dinars? Haben's Brot oder können's uns a Fleisch einer-schmuggeln? Moch'ner a kšeft!“ — posebno za dinarje se trgajo, dobro vedo, da naš denar od dne do dne raste.

Umrl je v Celovcu nenadoma raynatelj učiteljskega Schrautzer. Svoje dni je bil na Kranjskem član slovenske „Čitalnice“, v Ljubljani in Celovcu pa je bil hud Nemec.

Dnevne vesti.

Orlovski tabor v Mariboru se je sijajno obnesel. Vsak, ki je bil v Mariboru, pravi, da mu ni žal časa in denarja. Kaj takega se ne vidi pogostokrat. Ker nam primanjkuje prostora, objavimo prihodnji kratko poročilo.

Čudna prikazen na našem narodnem telesu je nemčur ali nemškutar, to je Slovenec po rodu, ki pa z Nemci drži. Kako je to nemškutarstvo, ta zmota v duševnem mišljenju Slovence dandanes, ko celi svet sovraži Nemce, ki so povzročili svetovno vojsko, še mogoče, je nam nerazumljivo. Sledeči slučaj nam kaže zmedeno dušo nemškutarja: V pasu B živi Slovenec-nemčur, ki je izrazil mnenje — to mnenje imajo namreč vsi nemškutarji — da bo pas A postal nemški, pri tem pa je pristavil: „Es wäre aber ein Verbrechen, wenn die Deutschen siegen, denn sie möchten den ganzen Bezirk (to je pas A) ausrauben.“ A on ostane, čeravno ve, da bi Nemci izropali celi pas, nemškutar! (Op. uredništva: Ta nemčur naj se le pomiri, mi Slovenci bomo zmagali z velikansko večino.)

Tip nemškega agitatorja je Martin Sebastian, ki ga je priporočala nemška socialdem. stranka v Celovcu Steinacherju. Sebastian je bil od stare Avstrije discipliniran učitelj. Mož ne uživa nobenega ugleda. Pod upravo SHS je bil zaposlen pri okr. glavarstvu v Dobrli vasi, a odpovedal je službo. Od takrat je naš sovražnik. Pretel je našemu uradništvu ob času, ko smo zasedli Velikovec. Govori se, da so njegovi otroci nosili obleko, ki je bila ukradena v „Narodni šoli“. To je tipična prikazen nemškega agitatorja.

V Velikovcu se zbirajo sedaj Nemci in nemčurji pri Čebulu, kjer imajo redne seje. Predzadnji pondeljek so sklenili tam mesečni obračun.

Nemške želje. Od poučene strani se nam poroča: Nemci so nameravali v pasu B izvesti občinske volitve ter potem zahtevati, da tudi mi še pred plebiscitom izvršimo občinske volitve v pasu A. Nemci so s tem upali zmagati v nekatereh občinah in s tem dobiti del uprave v svoje roke. To se jim ni posrečilo, antantna misija v Celovcu je to nemško nakano odklonila in cela uprava ostane v pasu A, kakor doslej, v slovenskih rokah.

Nemška bestijalnost. Nemška agitacija na Koroškem je segla po najskrajnejših sredstvih sedaj, ko že vidi svojo pogubo. Življenje domačih koroških Slovencev ni več varno. V nedeljo, dne 25. julija, se je vračalo krog 200 udeležencev shoda v Velikovec z vlakom od Dravograda na Labud. Ko se pripelje vlak do najnevarnejšega mesta tik ob Dravi, opazi strojevodja oviro na tiru, ki bi bila povzročila strašno železniško nesrečo in smrt 200 ljudi v valovih Drave. To so storili labuški folkserovci. Opozarjamo vse prizadete civilne in vojaške oblasti, da nam zagotovijo varnost življenja. Popuščanje kakor dosedaj, je zločin. Zahtevamo takojšno najstrožjo preiskavo in kazni. Zahtevamo, da Labud takoj zasedejo zopet naše čete. Konstatiramo, da se godijo take bestijalnosti že sedaj, ko demarkacijska črta ni odprta.

Koncert, ki so ga priredili člani pevskega društva „Ljubljanski Zvon“ v Velikovcu dne 24. jul, je jako dobro uspel. Poslušalci so bili jako zadovoljni, tako da so morali pevci nekatere točke ponavljati.

Schönherrjevo dramo „Žena-vrag“ so uprizorili gojenci ljubljanskega konservatorija v Velikovcu. Igrali so lepo in nudili gledalcem dosti umetniškega užitka. Videli pa smo, da je treba veliko občinstva za take uprizoritve še le vzgojiti.

Aprovizacijo velikovškega okraja je prevzela koroška gospodarska družba.

Dobava industrijske soli za obrtnike. Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani je dovoljena dobava desetih vagonov industrijske soli. Obrtniki, ki se za sol interesirajo, naj prijavijo svoje potrebe uradu do 10. avgusta 1920.

Nemčurski račun v Važenbergu. Čudili smo se, odkod da imajo Nemci toliko zaupanja na glasovanje. Zlasti njihovo vodstvo v St. Vidu. Sedaj vemo. Njihovi plačani zaupniki so jim za dober denar sestavili poskusni plebiscit in sicer tako ugodno, da bodo z lahkoto zmagali, če jim bo ob resničnem glasovanju kdo nacopal dotične številke. Iz spisov iz St. Vida se razvidi, da so našli v Važenbergu Nemcev 864, Slovencev 247 in samo 179 omahljivcev. No, dotičnik, ki jim je sestavil ta račun, si lahko da patent na svojo domišljijo. Skupno število še precej „štima“, razdelitev pa bo vsa drugačna. Zato bomo Slovenci že skrbeli. Brez vsakega pretiravanja lahko rečemo, da dobimo dobro polovico glasov, višjih procentov pa še na papirju ne maramo. Smo že s tem zadovoljni, kar je v resnici naše. V Vovbrah so nemčurji našli celo 95% oddanih glasov sase. Odgovor jim bodo dali Vovbrani sami, ki so se zlasti zadnji čas dobro organizirali. — V občini Važenberg so na pr. našli v Ramoči vesi 21 „gvišnih“ Nemcev, imajo pa v resnici enega. Na Želinjah 24 Nemcev in 5 Slovencev. V resnici bo pa približno narobe prav. V nekatereh vaseh so Slovenci in celo omahljivci kar črtali. No, gratuliramo. Na svidenje na glasovanju!

Tobakarji, pozor! V Nemški Avstriji že vsega primanjkuje, ne samo moke in zabele, ampak tudi vsega, kar sami pridelajo: soli, vžigalic, železa in tobaka. Iz krogov tobakarjev je priobčil „Krn. Tagblatt“ z dne 11. 7. 1920, števil. 155, pod zaglavjem: „Die Freiheit der Raucher im Freistaate Österreich“ sledeči obupni klic: Da je Avstrija glede tobačnih izdelkov največji navijalec cen, smo tobakarji že davno občutili. Da pa nas državljane sili kaditi to, kar ona hoče, to čutimo že 2 do 3 mesece. Zopet se razširja vest, da niti tobaka ne dobimo več. Ali ga ni? Znano je, da ga je v tovarni dosti, nam pa hočejo dati samo najslabše smrdljive izdelke. Če gre tako dalje, stopimo vsi tobakarji v štrajk in naj potem tobakna uprava sama kadi ona smrdljiva zelišča, ker nočemo podpirati državne blagajne za tako slabo blago. Naša potrpežljivost je pri kraju. Smo republikanci, pa se otožno spominjamo onih časov, ko je o. kr. tobakna uprava imela več srca do nas, kakor jo ima ljudovlada Nemške Avstrije. — Seveda bodo nemški agitatorji še vedno blebetali, da republika Avstrija bolj skrbi za ljudstvo kot kraljevina Jugoslavija. Seveda, če se laže, da se kar „kadi“, tam ni treba tobaka. Tobakarji, pokadite takim prerokom pod nos, da bodo šli njih laži z dimom vred v „luft“.

Mirovna konferenca v Parizu veli, da bodo narodi odločevali med seboj svojo usodo. Nemčurji ne pripadajo nobenemu narodu, nemčurskega naroda ni! Iz tega sledi logično in do pičice, da nemčurji nimajo glasovalne pravice. To se bo predlagalo antantni komisiji.

Dopisi.

Velikovški okraj.

v Velikovec. Relgeiz in drugi, ki so pisali nemška pisma na Mostič, trdijo, da so pisma od Slovencev „narejena“ in da jih nikoli niso pisali. Konstatiramo, da smo pisma prepisali iz izvirnika in da so vsa pristna. Toliko v pojasnilo prizade-tim, ki se vedno lahko sklicujejo na to izjavo!

v Jadovce. Gospa K.: Oh, gospod živino-zdravnik, to je prav, da pridete, moje svinje bole-hajo na kronični pljučnici. — Ž.: Ja, Vi imate „deutsche Edelschweine“, to je prerahla in pre-krmljena pasma, zato nagiba k boleznim. — Gospa K.: Seveda, kot Jugoslovan še mojih nemških svinj ne morete pustiti na miru!

v Breza pri Kazazah. Zadnji očegospodar naše vasi, Jožef Štefanc, je 3. julija zapustil ta svet v starosti 73 let. Bil je vzgleden kot človek, kristjan in rodoljub, krotek, miroljuben, značajan in odkrit, skrben gospodar, čel-belar, cerkovnik in ključar, mož stare korenine. Bil je vdovec 17 let, zapušča 4 hčere in enega sina, ki je služil vojake, bil listopada 1918 ujet in se vrnil v radost staremu očetu malo pred njegovo smrtjo iz Italije. Umrl je nagle smrti, bolan samo eno noč. Ni poznal nobene hinavščine,

bil je pravi Bartolomej. Na stare dni je bil čisto otroškega duha. Zato mu bo dobro v večnosti, zakaj Kristus je rekel: „Če ne boste kakor otroci, ne pojdete v nebeško kraljestvo.“ Iskreno je ljubil svoj narod, bil ud M. D., naročnik „Mira“ in član naše čebelarke podružnice. Komaj je čakal glasovanja in dvakrat je naročil pisen tega dopisa: „Povejte mi gotovo, da ne zamudim.“ Ni dočakal. Bo podpiral naše boje pri Bogu. Na pokopališče k sv. Vitu ga je spremila velika množica ljudi, zlasti moštva. Pred mrtvaškim govorom so mu zapeli domači pevci eno žalostinko v slovo. Sveti mu večna luč! — Zdaj Breza nima več nobenega moža-gospodarja! Težko kje na svetu se bo še našla taka vas. Brodnikov, Arihov in Štefančev oče so umrli, Oštin se je pa izgubil (padel) v vojski na galiških poljanah. 4 kmetije, ena lepša ko druga, ki so nekaj slovele zaradi svojega blagostanja daleč naokoli! In danes? Danes pa ni več tako! Žalostno a resnično! Manjka metel, žen-gospodinjo odločnih, manjka mož-gospodarjev, vzglednih in strogih kakor so bili nekaj. Zato pa, Breza, povrni se nazaj k vrlinam svojih nepozabnih prednikov. Vedi, da dva lažje veslata kakor samo eden in spet boš najpremožnejša vas v okolici. Molitev, red, delo!

v Tinje. V soboto 24. julija smo pokopali Luko Uraka pd. Mlinarja v Dravskem dvoru. Bil je več let tinjski župan in načelnik požarne breme. Vdovi, iz znane narodne rodbine prosta Sramajnika, naše iskreno sočutje. — V nedeljo dne 25. julija je bil v navzočnosti gosp. okr. glavarja Kakla blagoslovljen most čez Dravo med Tinjami in Kamenom, ki so ga nemški folksverovci razstrelili, a ga nam je naša vlada zdaj popravila. Potreben je bil skrajno, ker nismo imeli zveze s postajo v Rikarji vesi (sedaj Tinje-Kamen) ali le po dolgem ovinku.

v Šmarjeta pri Velikovu. (Požar.) V nedeljo 25. julija, zvečer ob 10. uri, je nastal pri pd. Petru v Čarčah ogenj, ki je v strašni naglici npepelil vsa poslopja in skoro ves inventar. Zgorele so tudi svinje. Rešili so s težavo le govejo živino, ko je ogenj že ponehal, iz obokanega hleva, pa ne vemo, kaj bo z njo, ker je poškodovana na drobnini. Gospodar je zvest Slovenec in je bil zjutraj na shodu v Velikovu, popoldne pa na prireditvi v Tinjah, kar mu sedaj vsi brezvestni nemčurji oponašajo. Ker so bili otroci že šli spat in je začelo goreti na skednju, je očitno, da je zažgala hudobna roka. Gospodar trpi grozno škodo, zlasti ker je imel že vse žito (celo del ovsa) spravljeno pod streho. Nima ne živeža, ne obleke, ne orodja. Nujna pomoč je potrebna. Prostovoljne darove za pogorelega sprejemlje občinski urad Važenberg ali župni urad Šmarjeta pri Velikovu.

v Prevalje. Pri nezgodi, ki je ugrabila medicinsku Franu Horvatu mlado in nadpolno življenje, je zastavil njegov zvesti prijatelj, medicinar g. Alfonz Wankmüller iz Ptuja v svrhu rešitve na srčen način svoje življenje, tako da bi bil sam skoraj utonil. Bilo je zaman, ker jima okoli stoječa množica ljudstva ni pomagala. Temu vrlemu mladeniču gre vsa čast in hvala!

Boroveljski okraj.

b Borovlje. (Iz zadnje luknje piskajo.) Kadar človek v pametnem prepiru nič več ne ve povedati, začne robantati, zmerjati in sramotiti. V takem položaju so „die deutschen Brüder“. Pametnega v boju za našo slovensko Koroško še nikoli niso kaj povedali. „Koroško Korošcem“ čivkajo že vrabci na strehi in se smejiijo ali pa trepetajo, ker se je nevarnost za nje pomaknila z juga in zapada precej blizu. Njihovi bratci v Kanalski dolini niso več tako predrzni in brezskrbni. Da pa se bodo nemškutarji tako hitro izpiskali, tega res nismo pričakovali. Prihajajo že z zadnjimi argumenti: Žvižganje, zmerjanje, sramotenje. Da nemška kultura še prav nič ni napredovala, so dokazali pred kratkim najprej na orlovskih plakatih in par dni pozneje na sokolskih. Če bi prej ne bili že vedeli, ste nam s to svojo nizkostjo dokazali, da ste obupali nad samimi seboj in svojo zmago. Tudi z „oslovstvom“ se ne

bodete več rešili. Osel vedno tako riga kakor zna, čeravno hodi po dveh nogah in se imenuje „deutscher Bruder im bedrohten Land“.

b Borovlje. Dragi „Mir“, Ti še viš nak, aj je nova t pr nas v Borovljah! Vsi nemšutarji so na bandri, pravijo da kniso tömej al bo Jugoslavija, da pojdajo vsi v nemško Avstrijo, in da bojo vse šen'al. Franceti ta bo cavo svoje posestvo šen'av al kna bo t nemš'o. Al Primi-kinja na Kobli ta ma pa še upenje da bo, ona je svojo kvavo stavova, da t 'na bo Jugoslavija, da mora nemš'o biti. Požinjejte, 'aj bo tödej zan ve' bomo zahtevali kvavo od nje. Pa Mačičinja na Kobli ta bo tud šva v nemš'o Avstrijo, da se bo brat' pa šribat' pa nemš'o naučiva, do zdej še nča zna. Zato bo pa dro šoda al bo šva, htu pa bo nam potle novice nosov. Ker drahi „Mir“ ti s' ja mavo c počasn, ti ja 'oj vsače osem dni anbrt pridaš, pa še tödj ča prnašas köj z Borovel. Mačičinja pa vsak den po dvi po tri bart, al je pa triba pa še več. No pa potle ' bo anbrt Jugoslavija ja 'na bo več, an taj novic, jih boš ja vho ti prnesov. Zato jo bomo pa v' pogrišal. No pa srečno rajšo vsem s'upej 'adar bote šli.

b Kožentavra. V nedeljo dne 18. julija je bil pri Adamiču v Kožentavri shod. Navzlic neznosni vročini je prišlo okoli 300 domačinov k zborovanju, na katerem sta predavala gg. dr. Mišic in kotmirski župnik Arnuš. Že iz tega se vidi, kako zrelo je naše ljudstvo, da so prisrčno z živio-klici pozdravljali govornika. Ljudstvo pozna le predobro, kdo mu je prijatelj in ga želi obraniti nesreče in zato mu kaže tudi svojo ljubezen z burnimi ovacijami. Kaj pa naj povem o shodu? Lep je bil in zanimiv. Videlo se je, da so prišli samo za govorov voljo v gostilno, kajti 3/4 ljudstva je takoj po shodu zopet odšlo domov. Povsod napredek, povsod, naše vrste rastejo od dneva do dneva. Plebiscit je naš.

b Sele. (Poroka.) V nedeljo 25. julija sta si podala roke v zakonsko zvezo g. Matko Jug, visokošolec-medicinec in Justo Kelih, iz znane narodne družine Zvrh. Mlečnikove. Poročil ju je sošolec ženinov, č. g. Kristo Košir, katehet boroveljski. Bilo srečno!

b Št. Ilj ob Dravi. Nemčurji pošiljajo na naše shode svoje vohune, da zvohunijo, koliko nas je in kaj govorimo. Nimamo prav nič proti temu, ker naši tabori v bistvu ja vendar niso za prepričane Slovence, ampak za nemčurje in omahljivce. Čisto všeč bi nam tudi bilo, ako bi se nemčurji zgledali k besedi in nam povedali svoje mnenje, kakšen narod da so oni in kako mislijo nemško Avstrijo rešiti. Tako se je pojavila na shodu na Humcu Tončka Jerolič, odposlanka bistrških nemčurjev. Vemo, da ni prišla iz golega navdušenja za slovensko stvar, upamo pa, da je marsikaj poučnega slišala in bo kot sicer pošteno dekle tudi resnice poročala svojim somišljenikom. Naj tudi ne pozabi povedati, kako smešno je zastopal Rumpelnikov Tonček nemško stvar in kako po zajčje jo je odkuril.

b Bistrica v R. Kaj si nemčurji vse zmislijo! Postavili so svoje vohune nemški podrepaniki dne 25. julija na kolodvor in sicer 1 uro pred odhodom vlaka, da bi šтели, koliko se nas udeleži protestnega shoda v Borovljah in ako bi bila naša množica neznatna, sklicali bi bili protiprotetni shod s pomočjo boroveljskih in podljubeljskih socijev. Kot vohuni so fungirali zidar Jožef Kropivnik, Henrik Topf, Andrej Incko, Dominik Gabrijel iz Jesenic in še par drugih. Ko pa je navrelo naših ljudi poln kolodvor, pa so obrnili ušesa nazaj in hajdi po zajčje domov! Pa ja kna bodite tako abotni! Kmalu boste zapeli: „O du mei liaber Auguštín, oles is hin!“

b Bistrica v Rožu. O priliki orlovskega tabora v Šent Janžu in sokolskega tabora v Svetnivasi so metali nemčurji po Bistrici letake z napisom: Vabilo na oslovski tabor; nastopili bodo osli in oslice! — Te psovke so značilno merilo, kam je prišla nemška kultura; padla je z nemško krono vred — auf den Nullpunkt.

b Ribnica. Utonil je v Vrbskem jezeru načelnik tukajšnje orožniške postaje, narednik Josip

Korošec. Bil je še le dva mešeca poročen ter izredno vesten in delaven. Pokopan je bil na Otoku. N. v m. p.!

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dober prijatelj v takih hudih dneh Vam je Fellerjev Elza-fluid! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 36 K. Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 6 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza-kroglice ga spravijo v red! 6 škatlic 18 K. Omot in poštnina posebej, a najceneje! Evgen V. Feller, Stubica donja, Elza-trg št. 67, Hrvatska. B

Koroškemu dijaštvu!

Tovariši! Vrnili ste se iz šolskih poslopij k svojim predragim, ki so med šolskim letom z veliko ljubeznijo za Vas delali in skrbeli. Vaš uspeh, Vaš napredek na srednji in visoki šoli je Vašim kmečkim starišem dokaz Vaše hvaležnosti, katero jim dolgujete, Vaše ljubezni do svojih slovenskih roditeljev. Ni minulo zastoj preteklo šolsko leto za Vas, ker ste se zavedali svoje dolžnosti napram svojim predragim in slovenski domovini. Z mirno vestjo ste prišli na počitnice!

In sedaj? Ali še premišljuje, kaj je Vaša naloga? Ali niste čuli kralj Matjažev glas izpod Pece, ko ste stopili na milo koroško zemljo!? In Vi se še obotavljate, ste neodločni, nesigurni! Kaj naj to pomeni? Ali naj bi imel dr. Arneje prav, ko se je na shodu v Žrelcu napram kolegu izrazil vse prej kot laskavo o koroškem dijaštvu glede njegovega narodnega delovanja v sedanjem resnem času? Ne in ne!

Pokažimo odločnost, pokažimo, da smo res cvet slovenskega naroda. Domovina kliče na zadnji odločilni boj. Zato vsi na delo za narodno osvoboditev. Pasivnost bi bila smrten greh! V vasi, ki ima tudi enega dijaka ali akademika, ne sme biti na dan glasovanja niti enega izdajalca naše mile koroške zemlje. To je čast in dolžnost vsakega izmed nas, to je minimum, kar zahteva domovina. Torej na delo! Akademik.

Bosenski dijaki na Koroškem.

V prvi polovici meseca julija so se mudili na Koroškem osmošolci in osmošolke realne gimnazije iz Banjeluke v Bosni. Napravili so izlet čez Karlovac v Ljubljano, na Gorenjsko (Bled, Bohinj), na Koroško in Štajersko, tako da so imeli priložnost videti in deloma tudi spoznati vso jugoslovansko Slovenijo. Izleta so se udeležili tudi ravnatelj zavoda dr. Damaška in nekaj profesorjev. Dasi se že na Kranjskem in zlasti na Gorenjskem izletniki niso mogli načuditi prirodnim lepoti in slikovitosti teh krajev in obenem vzornemu redu in takorekoč normalnim razmeram, ki vladajo vsepovsodi po Sloveniji, so bili na Koroškem kar iznenadeni nad nepričakovano lepim sprejemom, ki so ga jim pripravili zlasti v nekaterih krajih Podjunske doline. Na Koroškem so si izletniki ogledali Vrbsko jezero, odkoder so krenili peš v Grabštanj, Velikovec, na Klopinsko jezero, v Železno Kaplo, Reberco, v Guštanj, kjer so si ogledali tovarno na Ravnah.

Podjunski Slovenci so kar tekmovali med seboj, da mlade jugoslovanske brate in sestre čim lepše in dostojneje sprejmejo. V Velikovu, v Železni Kapli in v Guštanju so bili izletniki sijajno pogoščeni, v Železni Kapli jih je pričakovalo na kolodvoru vse slovensko občinstvo z godbo in pevskim zborom in ves trg je bil v zastavah.

Vtisi, ki jih je odnesla s seboj ta mladina, bodo gotovo ostali nepozabni in neizbrisni. Pisma in karte, ki prihajajo iz Bosne, govoré, da se že po vsej Banjaluki pripoveduje, kako lepa je Slovenija, kako dobri in poštenu so tamkaj ljudje, kako lep red vlada povsod itd. Vse to so dijaki pravili doma svojim sorodnikom in znancem.

Ravnateljstvo banjaluške realne gimnazije nas prosi, da se v njegovem in v imenu dijakov še enkrat javno zahvalimo vsem onim, ki so na kakeršenkoli način pripomogli k temu, da je ta izlet zlasti na Koroškem nudil bosenski mladini toliko lepega in nepričakovanega užitka.

Dr. J. Kotnik.

Mariborska eskomptna banka

Glavni trg št. 141 podružnica Velikovec Glavni trg št. 141

Telefon šte. 7 (interurban). — Račun pošt. ček. urada SHS v Ljubljani št. 11.695.

Centrala Maribor.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju; dovoljuje vsakovrstne kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Podružnica izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle.

Daje pojasnila vsak čas brezplačno. Blagajna je odprta od 1/2 9. do 12. ure in od 15. do 16. ure (3. do 4. ure popoldne).

Podružnica Murska Sobota.

Izvršuje nakazila v tu- in inozemstvo. Kupuje in prodaja devize, valute in vrednostne papirje ter eskomptira trgovske menice; akreditivi na vsa tu- in inozemska mesta.

